

Joanna Wilgorska

Projekt Forget Heritage

Innowacyjne, zrównoważone i replikowalne modele współpracy publiczno-prywatnej w ramach ochrony porzuconych obiektów wartości historycznej poprzez wzmacnianie sektora kulturowego i kreatywnego

The Project titled Forget Heritage

Innovative, sustainable and replicable public-private cooperation management models of the abandoned historical sites by setting up cultural and creative industries

Pomysł

W większości miast europejskich znajdują się puste budynki wpisane do rejestru zabytków, o interesującej historii architektonicznej i społecznej. Często jednak opuszczone, zaniedbane, ich historyczna wartość zapomniana, zmieniają się w miejsca, których mieszkańcy unikają.

Mając to na uwadze, instytucje europejskie postanowiły wspólnie przyjrzeć się problemowi zaniedbania dziedzictwa kulturowego Europy Środkowej i znaleźć modelowe rozwiązania w celu adaptacji pustych przestrzeni do działań związanych z rozwojem sektorów kultury i przemysłów kreatywnych.

„Nowe idee potrzebują starych budynków” („New ideas need old buildings”¹) – hasło stworzone przez Jane Jacobs (autorkę książki *Śmierć i życie wielkich miast Ameryki*) jest motywem przewodnim partnerstwa.

¹ J. Jacobs, *The Death and Life of Great American Cities*, Random House, New York 1961.

Tytuł projektu

*Forgetting to remember,
remembering to forget.*
(Rodney Harrison)

Tytuł projektu „Forget Heritage” pochodzi od słów Rodneya Harrisona, profesora University College London (Studia Dziedzictwa, Instytut Archeologii). W swoim artykule *Forgetting to remember, remembering to forget: late modern heritage practices, sustainability and the 'crisis' of accumulation of the past*² zauważa on, że proces zapominania jest integralną częścią procesu pamiętania. Nie możemy prawidłowo kształtować nowych wspomnień bez dokonywania wyboru i zapominania innych. Pamiętanie nie polega na archiwizowaniu i pamiętaniu wszystkiego, ponieważ takie działanie prowadziłoby to tego, że czulibyśmy się przytłoczeni. Pamiętanie to proces aktywny, polegający na kultywowaniu tego, co wartościowe, i usuwaniu, zapominaniu tego, co jest już dla nas zbędne.

Podobnie jest z dziedzictwem kulturowym. Według Harrisona, trzeba uważać, aby dziedzictwo, przeszłość nas nie przytłoczyły. Dlatego tak ważne jest, jego zdaniem, odpowiednie nim zarządzanie i dokonywanie świadomego wyboru tych jego elementów, które warto zachować i pielęgnować, oraz tych, z których można zrezygnować. Proponuje rezygnację z tych form dziedzictwa, które z punktu widzenia ich wartości dla obecnych i przyszłych społeczeństw nie są już przydatne.

O projekcie

Głównym celem projektu jest promocja współpracy miast Europy Środkowej w ramach identyfikacji innowacyjnych, zrównoważonych i powtarzalnych modeli zarządzania publiczno-prywatnego, które zostaną wykorzystane w przywracaniu społeczności do użytkowania budynków o wartości historycznej poprzez udostępnianie ich na przedsięwzięcia sektora kulturowego i kreatywnego.

W ramach współpracy partnerzy projektu chcą stworzyć listę rekomendacji dla innych miast europejskich dotyczących zwiększania wartości ekonomicznej opuszczonych zabytków, tworzenia efektywnych grup wsparcia łączących reprezentantów miasta, biznesu, lokalnej społeczności oraz środowiska akademickiego, angażowania i wspierania sektorów kultury i przemysłów kreatywnych w rozwoju biznesowym.

Jednym z celów jest opracowanie nowych modeli zarządzania, które pomogą ponownie ożywić nieużytkowane zabytki w przestrzeni miejskiej. W modelach tych zostanie uwzględniona współpraca sektora publicznego i prywatnego oraz

² R. Harrison, *Forgetting to remember, remembering to forget: late modern heritage practices, sustainability and the 'crisis' of accumulation of the past* [Zapomnijmy, aby pamiętać, pamiętajmy, aby zapomnieć: współczesne praktyki dziedzictwa i 'kryzys' akumulacji przeszłości], „International Journal of Heritage Studies” 2013, t. 19, z. 6.

udział przedsiębiorców z branży kreatywnej w wydobywaniu ukrytego potencjału obiektów. Dzięki aktywnemu zaangażowaniu zainteresowanych stron w projektowanie ich przyszłych zastosowań, miejsca dziedzictwa miałyby pełnić funkcje nowych centrów kulturalnego i twórczego życia miast.

Projekt dotyczy typowych problemów związanych z rewitalizacją opuszczonych zabytkowych miejsc w miastach Europy Środkowej. Jednocześnie stanowi próbę znalezienia innowacyjnego, zrównoważonego rozwiązania, które pozwoli wydobyć ukryty potencjał dziedzictwa kulturowego.

Projekt jest finansowany przez program Interreg Central Europe (2014-2020) w ramach osi priorytetowej nr 3: *Współpraca w zakresie zasobów naturalnych i kulturowych na rzecz trwałego wzrostu gospodarczego w Europie Środkowej*, cel szczegółowy 3.2: *Poprawa zdolności zrównoważonego wykorzystania zasobów i dziedzictwa kulturowego*. Program służy rozwojowi współpracy państw Europy Środkowej w zakresie podejmowania wspólnych wyzwań.

Całkowity budżet projektu wynosi 2 470 570,45 euro, w tym środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 2 048 805,40 euro. Pozostała kwota stanowi wkład własny 10 partnerów projektu z 7 krajów. Liderem jest Genua (Włochy). Partnerami w projekcie są również: Instytut Badań Ekonomicznych (Słowenia), Agencja Rozwoju Regionalnego Regionu Lublana (Słowenia), Stowarzyszenie Centrum Kompetencyjne Innowacji Kulturalnej (Węgry), Norymberga (Niemcy), Rijeka (Chorwacja), Usti nad Labem (Czechy), Lombardia (Włochy). W projekcie udział bierze dwóch partnerów z Polski: Bydgoszcz i Warszawa.

Aby zrealizować cele projektu, partnerzy będą działać w ścisłej współpracy z lokalnymi klastrami Przedsiębiorstw Sektora Kreatywnego (Cultural and Creative Industries – CCI). Niektóre z miast partnerskich już stworzyły klastry CCI, inne współpracują z siecią lokalnych CCI.

W Bydgoszczy projekt jest realizowany przez Urząd Miasta – Wydział Zintegrowanego Rozwoju, Referat Projektów Międzynarodowych we współpracy z Miejskim Centrum Kultury. Do współpracy zaproszono również inne jednostki miejskie oraz Bydgoską Agencję Rozwoju Regionalnego, uczelnie, organizacje pozarządowe i przedstawiciele sektora prywatnego.

W Warszawie projekt realizuje Wydział Centrum Przedsiębiorczości Smolna (CPS) w Biurze Rozwoju Gospodarczego m. st. Warszawy. Działania programowe obejmą w szczególności tereny dzielnicy Praga-Północ, gdzie w ramach rewitalizacji prowadzone są działania służące włączeniu społeczno-gospodarczemu wybranych, obecnie kryzysowych, obszarów miasta. Do współpracy zaproszono przedstawicieli mieszkańców, uczelni oraz młodych przedsiębiorców współpracujących z CPS.

W rezultacie podjętych w ramach projektu działań stworzone zostaną narzędzia usprawniające zarządzanie zabytkami oraz służące zaangażowaniu mieszkańców w ożywianie zabytkowych miejsc. Przeprowadzone zostaną szkolenia w zakresie zarządzania zabytkami dla pracowników administracji publicznej i menedżerów CCI. Opracowana zostanie strategia zarządzania dziedzictwem kulturowym za po-

mocą CCI i przeprowadzone zostaną działania pilotażowe w ramach innowacyjnego zarządzania zabytkami.

Realizacja projektu rozpoczęła się 1 czerwca 2016 r. i będzie kontynuowana do 31 maja 2019 r.

Project summary (*from Forget Heritage website*)

Forget Heritage will tackle the question of how to improve capacities of the public and private sector for sustainably using cultural heritage and resources in Italy, Slovenia, Germany, Poland, Hungary, Croatia and Czech Republic.

Most cities in these countries are characterised by the presence of unused historical buildings such as former factories, hospitals, schools, barracks that have marked the history of the local community. Now, in a state of neglect, their historical memory is being forgotten and they have a negative impact on the surrounding areas by turning into „urban voids”.

The objective of Forget Heritage is to promote cooperation among participating cities in order to identify innovative, replicable and sustainable private public cooperation management models of abandoned historical sites – recognised as cultural heritage.

The partnership aims to provide recommendations for other cities on how to enhance the hidden potential of the cultural heritage to influence the quality of life of the citizens and cultural creative industry operators who will have new working opportunities and a possibility to boost their managerial skills.

Further results envisioned are: a management manual, a transnational training model and – in view of pilot actions – an ex-ante assessment and ex-post evaluation.

The project will also develop tools to indicate buildings in underutilised areas ideal for cultural and creative use. Transnational cooperation allows to find novel solutions.

Collective results to influence national policies, develop human resources and strengthen local managerial systems are the added value of this collaboration.

Project duration: 1.06.2016-31.05.2019.

Więcej informacji/More information:

- Bydgoszcz: <http://www.bydgoszcz.pl/rozwoj/projekty-miedzynarodowe/forget-heritage/>
- Warszawa: <http://firma.um.warszawa.pl/projekty/forget-heritage/> Strona programu Interreg Europa Środkowa: <https://europasrodkowa.gov.pl/>

In English:

- Forget Heritage: <http://forgetheritage.eu> Interreg Central Europe Programme: <http://www.interreg-central.eu>
- Facebook: <https://www.facebook.com/forgetheritage2016/>